

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 31.

Lýsingaprísur fyri petitreglu: 40 oyru á
1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 12. august 1944.

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárið

18. árg.

**Hví lata vit okkara sonnu og náttúrligu
mótstøðumenn villeiða okkum soleiðis,
at vit enntá lynna undir teir, so teir fáa
stjórnarræði at halda okkara rætt og livs-
krøv niðri?**

Eg havi ofta undrast á, hvussu
øvugt og rangvørt tað er, at ar-
beidarar og fiskimenn í Føroyum
ikki longu hava skilt, hvat ið av
sonnum er teirra politikkur, teirra
gagn og besta.

Sum nú við seinasta val. Fóru
ikki flestir arbeidsmenn og fiski-
menn á val fyrri at velja teirra
náttúrligu mótstøðumenn, fólka-
flokksku peningamatadorarnar ella
teirra tænarar.

Nógv sagt; sigur tú.

Nei. Tað er ikki ov nógv sagt,
at fólkaflokksmenninir á tingi eru
okkara fiskimanna og arbeidsmanna
náttúrligu mótstøðumenn.

Vit hava roynt tað so ofta.
Við samráðingarborðið. Við støðu-
takanina til lønspurningar. Hygg
í Seyrvági! Hygg í Fuglafríð!
Vágamenn hava mist, tapt, í
hundraðtúsundum av fólkaflokk-
og framburðsfelagsmanna ávum.
Tapt tað, hóast tað vóru fremm-
andir menn, Bretarnir, ið fóru við
vinninginum av teini lágu arbeids-
mannalønunum, ið Vágamenn vóru
kroystir at ganga við til.

Vit hava ikki minst roynt tað í
fólkaflokkssins støðu til skipabygg-
ingarspurningin á tingi. Teir bard-
ust sum ulvar fyrri, at bara pening-
amatadorarnir skuldu fáa høvi til
at fáa sær nýbyggingar.

Hvussu kannst tú ognarleysi
fiskimaður koma til eitt nymótans
far? Tú eigur ikki oyra! Sig
mær hvussu!

Eg veit ongan annan hátt enn
tann av javnaðarmonnum ávasta,
nevnliga, at tingið ger seg til
harra yvir peninginum í Føroyum,
tekur sær rættin til at læna hann
til skipabygging í stórum stili.
Landið, tingið tekur ábyrgdina
fyri bygging av færum, ið vit fiski-
menn skulu driva. Tá ið so tey
neyðturvuligu skipini eru bygd ella
fingin til vega, skulu vit fiskimenn,
ið hava sýnt okkum sum dugna-
menn, kunna yvirtaka tey til út-
arbeiðis.

Hetta er einasti mátin, ið kann
hjálpa okkum fiskimonnum til fer.
Men henda mátan feldi fólkaflokk-
urin, framburðsfelagsmenninir sam-
an við samðandsmonnum.

Við at fella hetta javnaðarmanna-
málið sýndu teir seg sum okkara
politisku figgindar, sum teir ið
seta á odda at tæna tí privat-
kapitalistiska systeminum, stór-
mansveldinum, ið hevur verið okk-
um og allari verðini eitt forbann-
ils.

Fiskimenn, arbeidsmenn, latið
tykkum ikki blinda av afturhalds-
flokkunum, fyrst og fremst ikki av
stórkapitalistaflokkinum, fólkaflokk-
inum. Hesin flokkur lynnir ikki
undir nøkrum uttan tað samstundis
fremur stórmansveldið. Tað er
vist og satt, kammirátar, felagir og
starvsbrøður.

Fiskimaður í Eysturoynni.

Føroyskt samfelagslív

Við at lesa greinina »Føroyskur
hugsunnarháttur« í »Tingakrossi«
mikudagin 26. juli koma vit at
toinast, hvussu javnaðarræslan
varð fagnað fyrst hon kom higar
til Føroyar.

Fólk hugsaðu sær, at alt fór at
vera til felags og javnbýtt beinan-
vegin. Tann, ið ikki átti kúgv,
fekk hana, og tá ið bátarnir komu
av útróðri, varð allur fiskurin tveittur
í eina rúgvu á støðini, so varð
alt gjørt reint og selt í felag og
býtt javnliga út til allar útróðra-
menninar. Tað gjerdi tað sama,
um bátur hevði fiskað nógv ella
litið, menn finga sama partin.

Og fyrri at fáa slíkt eydnissam-
felag í lag, mátti hann, sum átti
nakað, missa ognir sínar: jørð, hús,
seyð, alt varð tikið og latið til
teirra, ið ikki høvdu tað.

Soleiðis siggja vit, hvussu ein
politisk ræsla í fyrsta umfari kann
ávirka fólkahugsanina, alt eftir sum
eins sociala støða er í samfelag-
num. Hann, sum vanbýttur tykir
seg at vera, hugsar sær, at sam-
felagið skal verða kollvelt alt fyrri
eitt, og allur ójavnaður slættaður,
bæði natúrligur og ónatúrligur.
Og hin, sum hevur verið meiri
eydnissamur, hevur mest sum somu

áskoðan, tað ymiska liggur bara í,
hvussu kollveltingin verður mót-
tikin. Hin fyrri fagnar henni, men
hin seinri gerst mótstøðumaður,
æstist upp og ger seg til at fara í
hernað fyrri at verja ogn sína og
rættindi.

Sjálvandi kann ein nýgg, ókunn-
ug samfelagsskipan fáast í lag, um
so størsti parturin av fólkinum
skilur hana ella ikki. Men slík
broyting verður ikki framd so
knappiliga uttan við kollvelting,
og har skal makt standa aftan
fyri.

Javnaðarræslan og -hugsjónin
eru komin fram í mongum londum,
men í ymiskum skapi. Hon hevur
sína teori, sína fæstu læru, men
í okkara londum hava menn valt
at snugva læruna eftir fólksins
grundarlyndi og ganga til broyt-
ingar og umskiftingar í smáum.
Tað hóskar eisini best til ta polit-
isku skipan, ið Vestur- og Norður-
landa fólk hava dámað best, hin
demokratiska skipanin. Upplýsa
fólkið og læra tey at skilja og
taka lut í politiskum lívi, so tey í
valgi ikki fara fram eftir sumnum
men nýta lag og skil. Í sumnum
londum s. t. d. í Onglandi hevur
javnaðarræslan ikki so nógv stremb-
að móti so fullkomliga at umskapa
samfelagið men heldur hjálpa ar-
beidarunum at fylkjast og vinna
fram til livilig kor, og slíkt savn-
ingararbeiði er jú eisini eitt stovn-
leggjandi arbeiði, um ræslan skal
hava eitt fæst grundarlag at byggja á.

»Tingakrossur« heldur, at feroyska
fólkið er ikki javnaðarinn-
stillað, og tað er skeiðt at gera
tann gamla Føroyingin til ein
javnaðarmann. Jú, tað er ivaleyst
nógv rætt í hasum. Føroyingurin
sýnist at vera ein sjálvdráttarmað-
ur, men vit meina nógv meira nú
enn fyrr.

Tað var heldur ikki sagt í tí,
sum skrivað var í hesum bladi
um líkindini fyrri, at fiskimaðurin
átti part í vinnuni, at tað feroyska
samfelagið hevur verið eitt javn-
aðarsamfelag, og tað var heldur
ikki ávist, at feroyskur javnaðar-
politikkur ætlaði at laga seg eftir
lyndi Føroyingsins í dag. Har
var hildið fram, at góð líkindi
tókst at vera fyrri, at vinnumað-
urin átti part í vinnuni, tí hann
var vandur til tað frá gamlari tíð,
tað hevði seguligir grundarlag, og
upphattur kann her verða tikið, at
so var. Sjálvsagt fer eingin at siga
at tað feroyska samfelagið var út
í odd og egg eitt partafelag. Tað

var tað ikki. Tað var eingin rein
kommunisma í Føroyum. Men
í so mongum arbeidsfærum var
arbeiði í felag, og tann arbeidandi
fekk part burtur úr og átti part í
arbeiðinum — ja, eisini javnliga
býttan part, serliga at nevna út-
róðurin. Tað var ikki fyrrrenn
fiskiskapurin við skipi tók við, at
Føroyingurin broyttist til ein full-
komiligan sjálvdráttarmann, og hin
góði felagsskapsandin mest sum
doyði burtur í bygdasamfelagnum.
Vit kunnu siga, at tað var ikki av
fríum vilja, tað var av nýðslu, tí
meginparturin av vinnunum máttu
drivast í felag. Men burtur úr
hesari samvinnu skaptist ein sam-
dráttarandi, sum hevði fest fastar
røtur í tí feroyska samfelagnum.

Jardamaðurin var bæði ognar-
maður og partamaður. Tað vóru
tey fæstu, ið vóru heilt ognarleys,
og ognin, hvussu litil hon so var,
gav manninum rætt og rættindi.
Rætt at vera við og taka sín part,
og tað, sum var so týðningarmik-
ið, hann hevði rætt at vera uppi í,
tá ið bygdaviðurskiptini vóru á
máli, og nakað skuldi avgerast.

Tað er jú stórus munur á sam-
felagi, hóast ikki allar ognir gerast
statsogn, har arbeidsmaðurin eigur
part í fyrirkuni, veidumaðurin
eigur part í tí fari, hann er á, og
so eitt felag, har allar fyrirkur og
øll arbeidistól eru á einstakramanna
hondum. Hetta seinra er tá tað,
ið menn rópa kapitalistsamfelag,
og tað er tá eitt samfelag, ið ikki
hóskar við javnaðarhugsjónina.
Tá er tað eitt samfelag, sum er
skift sundur í ognarmenn og hús-
kallar, ella siga, teir ið fáa ein
part, men ikki eru partamenn.
Har fyrri veri ikki sagt, at sam-
felagsskipanin ikki skal geva rúmd
fyri tí privata fyrirkisseminum, men
vit meina tað er skaði, um tað
verður einaráðandi — sjálvt um
tað so skuldi verið statsefiránsað.

Floki.

KIOSKIN á VAGLINUM

TLF. 224.

Bløð (nýtt frá útheiminum og innan-
oyggja) hava vit sum vant.

Sigarir og nógv sleg av sigarettum.
Vit hava fingid nakad av lummalyktum
við 2 battarium og peru í, klarar til brúks.
Vegna pappirstrot kunnu bygdaordrar
ikk í avgreidast

Virdingarmest
J. Danielsen.